

Ad st. prp. nr. 1, hovedpost XI B, Forsvarsdepartementet. Marinen 1914.

Kap. 4 tit. 3 — specielt vedlikehold av krigsfartøiene.

Det i Marinens budget for terminen 1914 —15 under kap. 4 tit. 3 opførte beløp kr. 214 200,00 forutsættes anvendt til følgende foranstaltninger:

a. Uttagning og eftersyn av torpedobaatskjeler	kr. 40 000,00
b. Eftersyn av panserskibet «Eidsvolds» dampkjeler og optak m. v. »	54 000,00
c. Fornyelse av kjeler m. v. paa kanonbaat av 2den kl. «Gor» »	42 000,00
d. Uttagning og eftersyn m. v. av kjelene paa 2 kanonbaater av 2den kl. »	18 700,00
e. Til indredning av «Ellida» som moderskib for 4 undervandsbaater »	25 500,00
f. Ny benzinmotor til «Harald Haarfagres» og «Eidsvolds» dampslupper à kr. 4 500,00 . . . »	9 000,00
g. Feieapparater og rørledninger for feining av fartøienes vandrørskjeler »	5 000,00
h. Forbedret arrangement for fyldning av ammunitions-magasinerne m. v. paa 2 panserskibe (hvorav det ene «Harald Haarfagre») . . . »	10 000,00
i. Forbedringer av «Kong Sverre» som artilleriskole-skib »	2 000,00
j. Indbygning av trykfaste opdriftstanker paa undervandsbaaten «A 1» »	8 000,00

Sum kr. 214 200,00

Til de enkelte poster skal departementet tillate sig at knytte følgende bemerkninger:

Ad a. Beløpet er det vanlige. Hovedverftet gjentar sit tidligere forslag om at øke den aarlige bevilgning under denne post til kr. 60 000,00. Departementet vilde anse det meget ønskelig om beløpet kunde økes som av verftet foreslaaet, men finder ogsaa iaar av budgetmæssige hensyn at maatte reducere beløpet til kr. 40 000,00.

Ad b. Hertil er for indeværende termin bevilget kr. 45 000,00 — og der opføres iaar som tillægsbevilgning kr. 54 000,00.

I vedlagte skrivelse til Militærkomiteen av 22de januar 1913 blev der avgitt redegjørelse for den for indeværende termin givne bevilgning — kr. 45 000,00, — idet der samtidig blev uttalt:

«Skulde det senere vise sig nødvendig eller økonomisk fordelagtig at gaa til en mere omfattende reparation, end denne bevilgning tillater, vil departementet anse sig bemyndiget til at foreta en saadan mere omfattende reparation, idet der i tilfælde i et senere budget-forslag vil bli fremsat forslag om nødvendig tillægsbevilgning med redegjørelse i saken.»

Under det paagaende arbeide med «Eidsvolds» kjeler har det vist sig at rørsatsens tilstand paa kjelene i forreste kjelerum var saadan, at verftet i tilslutning til en fra Marinens kjelekommission indhentet uttalelse foreslog at hel ny rørsats skulde indsættes i de 3 forreste kjeler.

Da dette efter de faldne uttalelser maatte ansees nødvendig og desuten i længden mest økonomisk, gav departementet i skrivelse av 6te oktober 1913 veriftet bemyndigelse til at indsatte hel ny rørsats i forreste kjelerum.

Av hensyn til fartøiets mobiliseringsberedskap utføres arbeidet kun i et kjelerum ad gangen, og man har endnu ikke tat fat paa agtre kjelerum. Det er imidlertid litet sandsynlig, at disse kjelers tilstand er bedre end de forrestes, og man kan derfor temmelig sikkert gaa ut fra at reparationen i agtre kjelerum maa bli like omfattende som i forreste. Under denne forutsætning vil der ut over den for indeværende termin givne bevilgning — kr. 45 000,00 — yderligere trænges et beløp paa kr. 54 000,00, som man har tillatt sig at opføre til bevilgning for terminen 1914—15.

Ad c. Der foreligger forslag fra 1ste Sjømilitære Distriktskommando om fornyelse av dampkjeler m. v. paa kanonbaatene «Gor» og «Æger». (Distriktskommandoens skrivelse av 17de september 1913, utrykt bilag).

Nævnte fartøier har hver 2 cylindriske rørkjeler, der for «Gors» vedkommende er bygget i 1885 og for «Ægers» i 1893, d. v. s. samtidig med fartøiene selv. «Gors» kjeler er saaledes ca. 28 aar og «Ægers» ca. 20 aar gamle. Begge fartøiers kjeler er nu i meget slet forfatning. Paa «Æger» har man saaledes maattet nedsætte damptrykket fra 100 til 85 lbs., og der er bebudet en yderligere nedsættelse til 75 lbs. For «Gors» vedkommende er damptrykket nedsat fra 90 til 75 lbs.

Efter de opplysninger som foreligger om disse fartøiers kjelers tilstand finder departementet det nødvendig, at «Gor» og «Æger» faar nye kjeler. Av budgetmæssige hensyn kan man imidlertid iaar kun foreslaa opført det fornødne beløp — kr. 42 000,00 — til nye kjeler til kanonbaaten «Gor». I dette beløp er ogsaa medtat utgifter til uttagning og indsetning av kjelene samt til mulig delvis fornyelse og reparation av underlag og underbund m. v. under kjelene.

Det bemerkes, at baade «Gor» og «Æger» i forhold til sin alder er meget gode fartøier, som fremdeles utgjør en viktig del av sjøforsvaret.

Ad d. For terminen 1913—14 foreslog 1ste og 3dje Sjømilitære Distriktskommando de nødvendige beløp til uttagning og eftersyn m. v. av kjelene paa de 5 ældste kanonbaater av 2den klasse. Overensstemmende med departementets forslag blev der bevilget kr. 15 000,00, hvilket beløp man haabet vilde strække til for arbeidet paa 2 baater. Det har imidlertid nu vist sig at denne antagelse ikke holder stik, men ved at anvende endel av fartøienes ordinære vedlikeholdsbevilgning til hjelp, antar man at kunne utføre arbeidet paa 2 baater uten overskridelse av den givne bevilgning.

Fra 1ste og 3dje Sjømilitære Distriktskommando foreligger der paany iaar forslag om uttagning og eftersyn av kjelene paa de 3 kanonbaater, som ikke blev medtat ifjor, og desuten paa kanonbaaten «Tyr», hvis kjeler senere er foreslaat uttat for eftersyn og reparation m. v. av Marinens kjelekommission.

Under henvisning til foranstaaende samt til departementets redegjørelse i st. prp. nr. 1, hovedpost XI B. 1913, side 55 og 56 tillater man sig iaar at foreslaa bevilget kr. 18 700,00 til utførelse av heromhandlede arbeider paa yderligere 2 kanonbaater av 2den klasse.

Ad e. For terminen 1910—11 blev der overensstemmende med departementets forslag og Militærkomiteens indstilling (st. prp. nr. 98 1910, indst. S. II 1910) bevilget kr. 163 000,00 til ombygning m. v. av korvetten «Ellida» til bruk som verksteds- og moderskib for undervandsbaater og torpedobaater. Desuten var forutsat anvendt til ombygningen indtægtene ved salg av fartøiets rig m. v. ca. kr. 3 000,00. Av beløpet var forutsat anvendt ca. kr. 116 000,00 til anskaffelse av verkstedsmaskiner m. v., mens ca. kr. 50 000,00 vedkom forandringer av selve fartøiet. Disse sidste arbeider bestod i det væsentlige i at hæve og forlænge overbygningen, forandre master og rig, installere ny hjelpefortætter og nyt ankerspil samt øvrig istandsættelse av fartøiet.

I beløpet var derimot ikke medtat noget til forandring av apteringene forøvrig, indredning av nye lugarer, flere opbevaringsrum o. l.

Man hadde nemlig dengang ingen erfaring med hensyn til disse spørsmål. Undervandsbaaten «A 1» (Kobben) var netop kommet hjem, og der var søkt en mindre førstebevilgning til

paabegyndelse av undervandsbaat nr. 2. For disse 2 baater forutsatte man der maatte være plads nok. Efter de senere aars bevilgninger til undervandsbaats-bygning (for tiden færdig og under bygning ialt 5 baater) maa imidlertid «Ellida» kunne brukes som moderskib for indtil 4 baater, og under denne forudsætning er fartøiets nuværende apteringer ikke tilfredsstillende.

For at gjøre «Ellida» skikket som moderskib for 4 undervandsbaater ansees følgende foranstaltninger nødvendige:

1. Indredning av underbringelsesrum ca. kr. 16 000,00
2. Indredning av opbevaringsrum » 4 500,00
3. Auskaffelse av inventar . . . » 1 500,00

Sum kr. 22 000,00

Ad 1. I skrivelse av 1ste september 1911 (utrykt bilag) henleder «A 1's» daværende chef oppmerksomheten paa at «Ellida» daarlig tilfredsstillet det sanitære krav, som burde stilles til et moderskib for undervandsbaater, idet disses besætninger, der maa arbeide i indestengt slet luft og under elektrisk lys, i fritid og hviletid maa ha frisk luft, hvis de skal kunne bevare sin helbred.

Han foreslog derfor at der skulde uthugges større sideventiler i «Ellidas» lugarer for derved at skaffe mere lys og luft ind i beboelsesrummene.

Saken blev forelagt verftet, som i skrivelse av 2den november 1911 (utrykt bilag) uttalte, at det ikke kunde anbefale at der uthuggedes større ventiler i skibssiden, da det vilde svække skibets styrke i betydelig grad. Derimot var der antydning et forslag til ventilationsarrangement, som antagelig vilde koste ca. kr. 1 700,00 (nu kr. 2 000,00). Samtidig meddelte verftet, at der under forudsætning av at «Ellida» skulde benyttes som moderskib for 3 à 4 undervandsbaater maatte foretages apteringsforandringer under læ, som antagelig vilde andra til ca. kr. 5 500,00.

Spørsmålet blev derefter oversendt Verftskommissionen til behandling, idet kommissionen blev anmodet om at søke opnaadd bedst mulig rum for undervandsbaatsbesætningene. Efter at ha behandlet saken i flere møter foreslog Verftskommissionen i møte 9de januar 1912 et andet alternativ end det av verftet foreslaatte.

Forslaget gik ut paa at der under læ og agterut paa hoveddækket blir som nu, mens nye lugarer indredes paa overbygningen for 6 officerer (5 lugarer, hvorav 1 dobbelt) og 10 underofficerer (5 dobbeltlugarer).

Kommissionen ansaa dette forslag som den bedste løsning av underbringelsessspørsmålet for 4 undervandsbaatsbesætninger. Utgiftene var anslaaet til ca. kr. 15 000,00 (nu kr. 16 000,00), heri indbefattet varmeapparater og elektrisk lysinstallation.

Efter de erfaringer man nu har indhøstet med hensyn til undervandstjenesten, erfaringer som man ikke hadde da bevilgningen blev git til «Ellidas» ombygning, finder departementet at de nødvendige nye underbringelsesrum paa «Ellida» bør indredes paa en saadan maate, at undervandspersonellet i størst mulig utstrækning faar lyse, luftige og rummelige beboelsesrum. Departementet kan derfor ikke anbefale den av verftet tidligere i skrivelse av 2den november 1911 foreslaatte forholdsvis billige plan for apteringsforandringer, saa meget mere som denne neppe vil skaffe nødvendig rum for det personel, som nu maa indlosjeres paa «Ellida».

Departementet finder at maatte foreslaa utført forandringene overensstemmende med Verftskommissionens dyrere forslag, der skaffer de fleste undervandsofficerer og underofficerer lyse og luftige rum paa overbygningen, samtidig som de til de menige undervandsmandskaper beregnede rum da vil bli betydelig rummeligere.

Overensstemmende hermed er opført kr. 16 000,00 til indredning av underbringelsesrum paa «Ellida».

Ad 2. Hvis «Ellida» skal kunne medføre proviant for egen og 4 undervandsbaatsbesætninger samt ha alle de materialer og beholdninger forøvrig, som ansees nødvendige for fartøiets tjeneste som moder- og verkstedsskib, maa der indredes flere opbevaringsrum ombord.

Verftskommissionen har i møter 7de mai 1912, samt 5te februar, 3dje april og 28de mars 1913 avgit forslag om de arbeider som i den anledning bør utføres. Disse arbeider bestaar væsentlig i indredning av proviantrum, anbringelse av oljetanker samt indredning av opbevaringsrum for staa-, metal- og træmaterialer

m. v. Utgiftene herved anslaaes til ca. kr. 4 500,00.

Departementet slutter sig til Verftskommissionen og opfører overensstemmende hermed kr. 4 500,00 til indredning av opbevaringsrum m. v. paa «Ellida».

Ad 3. Det her foreslaatte beløp er forutsat anvendt til anskaffelse av nødvendig inventar til fartøiet.

I forbindelse hermed skal bemerkes:

Det nuværende arrangement med krauer for fyldning av krudtmagasinerne paa «Ellida» ansees ikke tilfredsstillende, idet krankikene har stor tilbøielighet til at sætte sig fast. Arrangementet er heller ikke saadan, at kranene kan aapnes fra øverste dæk, hvad absolut bør kunne finde sted, idet man under en eventuel brand ellers let risikerer ikke at kunne faa aapnet magasinkranene paa grund av ild og røk. Desuten vil der med det nuværende gamle arrangement medgaa altfor lang tid (ca. 40 minutter) for fyldning av magasinene.

I skrivelse av 24de januar 1913 (utrykt bilag) og i sit budgetforslag har derfor verftet foreslaat arrangementet forbedret, saaledes at bundventilene kan aapnes fra øverste dæk og magasinene fylles paa 15 minutter.

Departementet er enig heri og tillater sig at foreslaa opført det nødvendige beløp — kr. 3 500,00 — til forbedring av arrangementet for fyldning av krudtmagasinerne paa «Ellida» overensstemmende med verftets forslag.

Verftet har videre foreslaat kr. 2 000,00 til ventilationsarrangement under læ paa «Ellida». Verftskommissionen, hvem saken har været forelagt, har imidlertid foreslaat, at der for tiden ikke foretages noget i denne sak — under hensyntagen til at fartøiet snart skal paa sit første togt, hvorunder der kan vindes erfaring for om, og i tilfælde hvorledes, et ventilationsarrangement bør utføres.

Departementet slutter sig hertil.

Ad f. Panserskibet «Harald Haarfagres» dampslup fik sin kjele kassert i 1910. Overensstemmende med forslag fra verftet gav departementet bemyndigelse til at anskaffe motor til baaten istedetfor det ældre maskineri. Utgiftene var forutsat postert paa almindelig

vedlikehold av krigsfartøiene. Denne konto har imidlertid ikke kunnet bære utgiften hertil, idet kontoen trods al anvendt økonomijevnlig overskrides. Anskaffelsen har derfor maattet utstaa.

Panserskibet «Eidsvolds» dampslupkjele er kassert sommeren 1913.

I sit budgetforslag for 1914—1915 optar verftet forslag om anskaffelse av motor til begge baater.

Departementet vil likesom verftet anse det meget fordelagtig om der i nævnte baater ved nærværende anledning kunde bli installert motor istedetfor det nuværende dampmaskineri. Motoren har nemlig som bekjendt den store fordel fremfor dampmaskineri, at den er klar til gang paa meget kort varsel. Den er desuten lettere i vegt og tar meget mindre plads i baaten.

Da det heller ikke i fremtiden er sandsynlig at anskaffelse av motorer vil kunne bæres av den ordinære vedlikeholdskonto, har departementet tillatt sig at opføre det nødvendige beløp til motorer paa begge baater under nærværende titel med kr. 9 000,00.

Dampsluppenes nuværende maskineri er forutsat solgt, hvis det ikke kan finde anvendelse i Marinen.

Ad g. Marinens Hovedverft opfører kr. 10 000,00 til anskaffelse av feieapparater for vandrørskjeler. Omhandlede feieapparat har været prøvet under togtene 1913. De avholdte prøver har git et meget godt resultat, og apparatet anbefales paa det sterkeste av de kommissioner som var nedsat til at prøve det. Det viste sig at apparatet var let at benytte, og det fjernet soten hurtig og grundig fra kjelen. Feiningen utføres paa en ganske anden renselig og letvindt maate for betjeningen end med de hittil anvendte feieredskaper, og uten at fyrbøterne behøver at gaa ind i ildstedet og derved ødelægge sine klær. Med apparatet kan kjelen feies paa ca. $\frac{1}{4}$ time, mens man nu bruker omtrent hele dagen dertil.

Det vil saaledes være meget fordelagtig at anskaffe disse feieapparater til de av Marinens fartøier som er forsynt med vandrørskjeler.

Av budgetmæssige hensyn opfører departementet imidlertid iaar kun kr. 5 000,00 i heromhandlede øiemed.

Apparatene kommer paa ca. kr. 425,00 pr. stk.

Ad h. Det nuværende arrangement for fyldning av krudtmagasinerne paa vore panserskibe er ikke tilfredsstillende, idet selve fyldningen tar alt for lang tid. Aapningen av vedkommende bundventiler foregaar nu fra banjerdækket. Under en eventuel brand kan man da risikere, at man paa grund av ild og røk ikke kan komme til at faa aapnet dem, og saaledes ikke faa fyldt magasinene i det hele tat. Aapning av ventilene bør derfor ogsaa kunne foregaa fra øverste dæk.

Paa foranledning har Marinens Hovedverft i skrivelse av 21de september 1912 (utrykt bilag) avgitt forslag til forandring av det nuværende arrangement, saaledes at bundventilene ogsaa kan aapnes fra øverste dæk. Omkostningene herved er anslaaet til ca. kr. 3 000,00 pr. panserskib.

Verftets forslag har været forelagt Verftskommissionen, som i møte 9de oktober 1912 intet hadde at bemerke dertil.

I st. pr. nr. 1 hovedpost XI B — 1913 s. 55 har departementet angaaende heromhandlede spørsmål uttalt følgende:

«For panserskibenes vedkommende er det nødvendig snarest mulig at forandre arrangementet for fyldning av krudtmagasinerne under eventuel brand, idet det nuværende arrangement ikke er betryggende. Dette arbeide, der av hovedverftet er anslaaet til ca. kr. 3 000,00 pr. panserskib, altsaa for alle 4 ca. kr. 12 000,00, vil man saavidt mulig søke utført for den ordinære vedlikeholdsbevilgning».

I skrivelse av 30te juni 1913 (utrykt bilag) har verftet avgitt et tilløgsforslag, hvorved utgiftene antagelig vil økes med kr. 250,00 pr. panserskib, og i skrivelse av 31te juli s. a. (utrykt bilag) har verftet optatt til behandling spørsmålet om forandret arrangement for fyldning av panserskibenes ammunitionsmagasiner m. v. i hele dets bredde, saaledes at fyldningstiden nedsættes til 15 minutter, som foreslaatt av Marinens Artilleri og Verftskommissionen.

For hovedammunitionsmagasinenes vedkommende vil verftets forslag medføre en utgift paa antagelig ca. kr. 64 000,00 for alle 4 panserskibe.

I dette beløp indgaar ogsaa utgiftene til de i verftets forannævnte skrivelse av 21de september 1912 omhandlede foranstaltninger.

Hertil kommer ca. kr. 4 500,00 for forandret fyldningsarrangement av haandminemagasinerne og ca. kr. 1 200,00 til fyldningsarrangement for panserskibet «Harald Haarfagres» salutammunitionsmagasin.

Saken har været forelagt Verftskommissionen, som i møte 4de november 1913 anbefaler utført de av verftet foreslaatte foranstaltninger.

Departementet vilde anse det særlig ønskelig om de foreslaatte foranstaltninger av hensyn til fartøienes sikkerhet nu kunde komme til utførelse i sin helhet, men man har ikke fundet plads indenfor budgettets ramme til de hermed forbundne forholdsvis betydelige utgifter. Det vil neppe heller bli mulig at faa utført de av verftet under 21de september 1912 foreslaatte foranstaltninger for den ordinære vedlikeholdsbevilgning i indeværende termin, som av departementet i budgetpropositionen for 1913 antydte, idet kontoen antagelig vil bli overskredet paa grund av den forhøielse av arbeidslønnen som blev besluttet av sidste Storting, uten at bevilgningene blev tilsvarende øket.

Departementet vil imidlertid nu foreslaa, at arbeidet utføres paa 2 panserskibe, (hvorav det ene «Harald Haarfagre»), dog saaledes at man ialfald foreløbig ikke medtar de av verftet i skrivelse av 31te juli 1913 foreslaatte foranstaltninger for at nedsætte fyldningstiden for hovedammunitionsmagasinene.

De foranstaltninger som i henhold hertil vil bli at utføre er følgende:

1. Anbringelse av arrangement paa 2 panserskibe for at kunne aapne bundventilen for saavel forre som agtre krudtmagasiner fra øverste dæk m. v. ca. kr. 6 500,00
2. Forandret fyldningsarrangement for haandminemagasinerne paa 2 panserskibe » 2 300,00
3. Forandret fyldningsarrangement for salutammunitionsmagasinet paa «Harald Haarfagre» . . . » 1 200,00

Sum kr. 10 000,00.

hvilket beløp departementet har tillatt sig at opføre til bevilgning under nærværende titel.

Ad i. I sit budgetforslag foreslaar Marinens Hovedverft kr. 2 000,00 til forbedringer av «Kong Sverre» som artilleriskoleskib. Forslaget, som gaar ut paa indlægning av flere elektriske lamper, tildækning av aapninger til øverste dæk og til banjerdæk, tætning av klyds, indsætning av dobbelte vinduer i kanonportene og opsætning av flere ovner, er foranlediget av chefen for panserskibet «Eidsvold» vinteren 1913, hvilket fartøi dengang disponerte «Kong Sverre» til bruk for kanon-skytterkurset for utskrevne matroser. Forslaget er anbefalt av chefen for skyteskolen og Kommanderende Admiral.

«Kong Sverres» batteridæk, som benyttes av skyteskolen og korpene til undervisningssted m. v. under mandskapenes praktiske øvelser i artilleri, er spesielt om vinteren meget trækfuldt, koldt og daarlig oplyst.

Ved de foran nævnte foranstaltninger vil imidlertid disse ulemper i det væsentlige avhjelpes og fartøiet saaledes gjøres skikket til artilleriskoleskib under kanon-skytterkursene og de faste mandskapers forberedende øvelser i sigtning og skytning. Departementet finder det derfor meget ønskelig, om de omhandlede arbeider kunde bli utført, og har tillatt sig at opføre det av verftet foreslaatte beløp kr. 2 000,00 hertil.

Forsaavidt departementets forslag om 1 aars vernepligt i Marinen blir vedtat, vil det forøvrig være absolut paakrævet at heromhandlede arbeider kommer til utførelse, idet «Kong Sverre» da er forutsat benyttet som losjiskib om vinteren.

Ad j. Ved en den 13de januar ifjor avholdt trimprøve med undervandsbaaten «A 1» kom man til det resultat, at baaten var ca. 4 tons tungere end da den var ny. Vegtsforøgelsen skyldes dels alle de nye moderne apparater (undervandssignalapparater, radiostation, gyrooskopkompass, redningshjelmer m. v.), som er installert ombord i den senere tid, og dels at man har fundet det nødvendig at indstøpe mere cement i akkumulatormennene.

I skrivelse til Marinens Hovedverft av 14de januar 1913 (avskrift vedlægges som utrykt bilag) har den daværende chef for undervandsbaaten «A 1» uttalt, at baaten av hensyn

til manøvreringsforholdene bør skaffes mere opdrift, saaledes at forholdene blir nogenlunde lik de beregnede, da fartøiet var nyt. Dette antar chefen bedst kan opnaaes ved at anbringe smaa trykfaste opdriftstanker i baatens midtskibsballasttanker.

Verftet har derefter undersøkt paa hvilken maate man bedst kan skaffe baaten den nødvendige opdrift og er herunder kommet til samme resultat som «A 1's» chef. Saken er av verftet forelagt Germaniaverftet i Kiel, som har avgitt uttalelse i skrivelse av 8de juli 1913 (avskrift vedlægges som utrykt bilag). Herav vil fremgaa, at Germaniaverftet er enig i, at der anbringes opdriftsbeholdere paa «A 1», idet nævnte verft har avgitt forslag med tegning til anbringelse av saadanne.

«A 1's» chef har i paategningsskrivelse av 21de juli 1913 intet væsentlig at bemerke til det av Germaniaverftet foreslaatte arrangement.

Ved denne forandring vil «A 1» faa en øket opdrift paa ca. 3½ tons helt neddykket. Omkostningene vil efter opgave fra Marinens Hovedverft i skrivelse av 23de oktober 1913 (utrykt bilag) andra til ca. kr. 8 000,00.

Departementet skal ianledning herav bemerke:

Efter de foreliggende opplysninger er undervandsbaaten «A 1» nu altfor tung, hvilket vanskeliggjør dykningsmanøvreren i væsentlig grad. For at baaten skal kunne have sikkert i haand under dykning vil det derfor være nødvendig at skaffe større opdrift tilveie.

Under disse omstændigheter finder departementet at maatte tilraade, at heromhandlede opdriftstanker paa undervandsbaaten «A 1» installeres og har overensstemmende hermed tillatt sig at opføre kr. 8 000,00 hertil.

Minevæsenet foreslaar iaar i likhet med tidligere avsat kr. 124 000,00 som første del av utgiftene til utskiftning av akkumulatorbatteriene paa undervandsbaatene «A 1», «A 2», «A 3» og «A 4».

«A 1's» nye batteri er anslaaet til ca. kr. 72 000,00 og de øvrige baaters til ca. kr. 96 000,00 pr. stk., idet sidstnævnte baater har batterier med større kapacitet.

«A 1's» batteri, der erfaringsmæssig skulde ha en levetid av 3 aar, maa antagelig utskif-

tes i 1915—1916, og de 3 øvrige baaters batterier, der antages at være i 4 aar, i 1917.

Av budgetmæssige hensyn har departementet heller ikke iaar kunnet foreslaa noget beløb avsat i heromhandlede øiemed.

Forøvrig foreligger der under denne titel forslag til følgende arbeider, som departementet væsentlig av budgetmæssige hensyn ikke har kunnet medta :

1. Forandring av taarnarrangement paa 6 1ste klasses torpedobaater kr. 25 000,00
2. Indredning av gnistrum paa 9 1ste klasses torpedobaater » 5 400,00
3. Forandret aptering agter paa 10 1ste klasses torpedobaater » 15 600,00

4. Anskaffelse av 4 reservepropellerblade til panserskibene » 7 000,00
5. Forandring av apteringene paa panserskibene «Eidsvold» og «Norge» for at bedre boligforholdene for underofficerene paa disse skibe » 31 000,00
6. Ny moringsbøie til «Desideria» » 2 000,00
7. Drivning av «Desiderias» dæk samt utenbords » 2 000,00
8. Anskaffelse av reservemaskininventar til torpedobaatene i Bergen » 12 000,00
9. Specielt vedlikehold av de ældre panserskibes elektriske anlæg » 10 000,00